

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 66/2011-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 16. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. J. T., B., zastúpeného advokátkou JUDr. A. T., K., ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Benkovce konaných 27. novembra 2010, za účasti Ing. J. L., zastúpeného advokátom JUDr. S. K., V., a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. J. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 9. decembra 2010 doručené podanie Ing. J. T., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. A. T., K., označené ako „*Sťažnosť*“, ktoré podľa obsahu možno kvalifikovať ako sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „volebná sťažnosť“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Benkovce konaných 27. novembra 2010 (ďalej aj „volby starostu“).

Z volebnej sťažnosti a volebnej dokumentácie, ktorú si ústavný súd na účely prípravy jej predbežného prerokovania vyžiadal, vyplýva, že na voľbách orgánov samosprávy obce Benkovce sa zúčastnilo 284 voličov z celkového počtu 409 voličov zapísaných do zoznamu voličov, pričom bolo odovzdaných 282 platných hlasovacích lístkov pre voľby starostu. Sťažovateľ získal 128 hlasov, t. j. viac než 10 % hlasov voličov. Za starostu obce bol zvolený Ing. J. L., B. (ďalej len „odporca“), ktorý vo voľbách získal 146 hlasov.

Sťažovateľ vo volebnej sťažnosti najmä uvádza:

«Kandidát na starostu Obce Benkovce Ing. J. L. prostredníctvom troch agitátorov ponúkal nezamestnaným zamestnanie ako ho budú voliť (máme tým na mysli, že im ponúkal, že ich zamestná v rámci svojej novej pozície starostu hneď ako nastúpi do funkcie), preplatil cestovné náklady rómskym spoluobčanom, ktorý pracujú v ČR za to, že prídu a budú ho voliť a zároveň vyplatil 5 EUR pred voľbami prostredníctvom ním poverených osôb. Navrhujeme vypočít' rómov P. G. a P. D., obaja bytom B. (obaja sa na voľby vrátili z ČR)...

Predkladáme prehlásenie 2 občanov obce Benkovce, ktorí o vyššie uvedených tvrdeniach majú vedomosť. Im samotným boli ponúkané peniaze, ak budú voliť Ing. J. L. (ide o prehlásenia B. P., B. a J. B., B., v ktorých sa uvádza, že odporca prostredníctvom ním poverených osôb ponúkal „rómom“ budúce zamestnanie, preplatenie cestovných nákladov osobám zamestnaným v Českej republike a 5 € za každý hlas).»

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho volebnej sťažnosti na ďalšie konanie a vykonaní dokazovania nálehom takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky vyhlasuje voľby na starostu Obce Benkovce konané dňa 27. 11. 2010 za neplatné.“

Ústavný súd si ešte pred predbežným prerokovaním vyžiadal vyjadrenie odporcu k volebnej sťažnosti. Vo vyjadrení odporcu, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. decembra 2010, sa okrem iného uvádza:

«... Nesúhlasím s tvrdeniami pána Ing. J. T. uvedenými v jeho ústavnej sťažnosti zo dňa 7. 12. 2010. Nepravdivé sú tvrdenia sťažovateľa a takisto nepravdivé sú aj písomné vyhlásenia dvoch osôb, ktoré boli ako prílohy priložené k sťažnosti.

V prvom rade chcem uviesť, že je úplný výmysel resp. klamstvo to tvrdenie, aby som za odovzdanie volebného hlasu v komunálnych voľbách konaných 27. 11. 2010 ponúkal voličom nejaké výhody. Neponúkal som ani prísľub zamestnania, ani som neplatil za 1 hlas odmenu 5 €, ani som nikomu nezaplatil cestovné z ČR do miesta volieb.

Ďalej chcem uviesť, že som nemal ani žiadnu volebnú kampaň vo forme stretávania sa s občanmi voličmi. Moja celá volebná kampaň spočívala v napísaní dvoch listov, ktoré som v druhý deň trvania zákonom stanovenej volebnej kampane rozniesol do poštových schránok v domoch v Obci Benkovce. Nemal som ani jedno verejné stretnutie s voličmi, ani jeden volebný míting, neorganizoval som ani žiadne pohostenia.

Na ozrejmienie situácie chcem uviesť, že som bol vo volebných obdobiach 1990 až 2006, teda 16 rokov, nepretržite starostom Obce Benkovce, z čoho vyplýva, že som medzi mojimi rodákmi z obce Benkovce známy, nemusím sa im predstavovať ani im hovoriť o svojich prioritách alebo výsledkoch mojej práce pre túto obec. Z týchto dôvodov som celú moju volebnú kampaň vyriešil dvoma listami doručenými do poštových schránok v obci. Kópie listov prikladám v prílohe tohto vyjadrenia.

Nemal som ani žiadnych volebných agitátorov.

Tvrdenia uvedené v sťažnosti sťažovateľa sú úplný výmysel. Obyvateľov obce P. G. a P. D., ktorých mená sa spomínajú v sťažnosti, poznám osobne. Nie je však pravdou, aby som im platil výdavky na cestovné z ČR do Benkoviec.

V tejto veci som aj oslovil menovaný pánov: P. D. a P. G., ktorých som oboznámil s obsahom sťažnosti sťažovateľa, najmä tým, že ich mená sa spomínajú v sťažnosti ako prípadní svedkovia vymyslených nekalých konaní. Obaja menovaní mi potvrdili, že aj podľa ich názoru sa jedná o číry výmysel a svoje hodnotenie takýchto obvinení spísali aj do písomného čestného vyhlásenia zo dňa 22. 12. 2010, ktoré týmto súdu v origináli predkladám v prílohe tohto vyjadrenia.

K tvrdeným vyplácaniam cestovného a finančnej odmeny chcem uviesť, že som starobný dôchodca počas posledných 4 rokov, a poberám iba starobný dôchodok, ktorý je vo výške cca 600 € mesačne. Moja manželka je zamestnankyňa Obce J., kde poberá čistý mesačný zárobok vo výške cca 400 €. Ak by mali byť výmysly v sťažnosti sťažovateľa pravdivé, musel by som pri získaní 146 hlasov vo voľbách zaplatiť za tieto hlasy sumu 730 €. Takéto výdavky by som ani nemal pri svojom starobnom dôchodku možnosť uhradiť.

Moja účasť ako kandidáta v komunálnych voľbách bola otázna, nebol som si vôbec istý, ako dopadne moja kandidatúra. Nebol som vôbec bytostne nastavený na to, aby som za každú cenu vyhral voľby na starostu. S víťazstvom som pri svojom pesimizme skôr ani nepočítal, na rozdiel od sťažovateľa, ktorý už mal pripravené oslavy svojho znovuzvolenia, ktoré sa však napokon nerealizovalo.

K doručeným písomným vyhláseniam dvoch svedkov chcem uviesť, že aj B. P. aj J. B. sú príbuzní sťažovateľa. Sťažovateľ je krstným otcom detí pána B., teda sú kmotrovci, a pani P. je dcéra švagrinej sťažovateľa - pani M. S. Tvrdenia uvedené vo vyhláseniach menovaných dvoch svedkov preto považujem ako splnenie „rodinnej povinnosti“ menovaných voči sťažovateľovi, kedy uprednostnia rodinný vzťah pred pravdou.

Bolo by veľmi nelogické, aby kandidát na starostu, ktorý by chcel ponúkať výhody výmenou za odovzdanie hlasu vo voľbách, by takéto nekalé výhody ponúkal práve príbuzným svojho protikandidáta, ktorí by to ihneď oznámili svojmu príbuznému (protikandidátovi)...

Vo vecnej rovine chcem namietat' presvedčivosť dvoch predložených vyhlásení, pretože neobsahujú ani jeden konkrétny údaj, ani jedno meno údajne mnou nasadených osôb (agitátorov), ani jedno meno osoby ktorým mali byť ponúkané údajné výhody. Ako neurčité sa stávajú takéto vyhlásenia aj nedôveryhodnými...

Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností záverom opakujem s plnou vážnosťou, že som žiadne tvrdené praktiky, ponuky, odmeňovania nevykonával. Sú to nepravdivé obvinenia. Zvažujem, že za vyslovené krivé obvinenia budem iniciovať trestné konania voči osobám šíriacim o mne nepravdivé osočovania...»

K vyjadreniu odporcu boli priložené čestné vyhlásenie P. D., B., a P. G., B. (obyvateľov obce, ktorých sťažovateľ navrhol vypočuť), čestné vyhlásenie J. B., B., ako aj čestné vyhlásenie podpísané 31 obyvateľmi obce Benkovce.

V čestnom vyhlásení P. D. a P. G. sa okrem iného uvádza:

„1. Na voľby do samosprávy sme sa dostavili dobrovoľne. Prišli sme domov z dôvodu nedostatku práce. Nie je pravda, že nám cestu preplatil Ing. J. L...

2. Nie je pravda, že sme mali od Ing. J. L. sľúbené zamestnanie po jeho nástupe do funkcie starostu obce.

3. Nie je pravda, že sme dostali po 5 eur od Ing. J. L. za hlasovanie v jeho prospech. Naopak máme vedomosti o tom, že v čase volebného moratória... robil Ing. J. T. volebnú agitáciu...“

V čestnom vyhlásení J. B. je okrem iného uvedené: „... čestne prehlasujem, že som nič vlastnoručne nenapísal:

- o uplácaní našich spoluobčanov, aby prišli k voľbám,
- o preplácaní ciest z Českej republiky ku skupovaniu hlasov po 5 €
- a sľubu o zamestnanosti.

Neuvedomoval som si dôsledky a možnosti zneužitia mojej osoby k napadnutiu volieb v našej obci. Týmto sa ospravedlňujem dotknutým osobám za vzniknuté nedorozumenie.“

V čestnom vyhlásení podpísanom 31 obyvateľmi obce Benkovce je okrem iného uvedené:

„My, dolepodpísaní občania Rómskej národnosti v obce Benkovce... sme sa dobrovoľne, vedome, rozhodli ohradiť voči sťažnosti napísanej Ing. J. T., ktorý nás použil ako nástroj na obvinenie Ing. J. L. Čestne prehlasujeme, že

1. Ing. J. L. nám nevyplácal žiadne peniaze. Tieto peniaze nám nesľúbil a ani nevyplácal prostredníctvom ním poverených osôb, tak ako tvrdí vo svojej sťažnosti Ing. J. T.

2. Ing. J. L. nám neponúkal zamestnanie po nástupe do funkcie starostu obce sám ani prostredníctvom agitátorov.

3. Ing. J. L. nevyplatil žiadne cestovné náklady pre p. P. G. a p. P. D...“

V reakcii na vyjadrenie odporcu právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 12. januára 2011 okrem iného uviedla:

«... Ing. L. ako uvádza „oslovil“ nami uvedených pánov D. a G., ktorých oboznámil s obsahom sťažnosti, čím ich podľa nášho názoru znovu ovplyvňoval a naviedol ich na spísanie čestného prehlásenia...

Toto konanie Ing. L. považujeme za minimálne zarážajúce, a ide zo strany Ing. L. o opakované ovplyvňovanie svedkov (voličov)...

V sťažnosti sme neuviedli mená osôb, ktorým mali byť ponúkané výhody (okrem 2), z dôvodu, že Ing. L. týchto ľudí manipuluje a ovplyvňuje, ako je to možné vidieť pri 2 nami uvedených menách. Ide o rómskych občanov obce, ktorí sú ľahko ovplyvniteľní.»

II.

Podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Ustanovenia zákona o ústavnom súde o predbežnom prerokovaní návrhu sa vzťahujú aj na volebné sťažnosti, pri predbežnom prerokovaní ktorých ústavný súd preskúmava, či spĺňajú všeobecné a osobitné náležitosti ustanovené v § 20 ods. 1 a 2, § 59 a § 60 zákona o ústavnom súde a či neexistujú dôvody na ich odmietnutie vymedzené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z § 59 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že sťažnosť pre neústavnosť alebo nezákonnosť do orgánu miestnej samosprávy môže podať okrem navrhovateľov uvedených v § 18 ods. 1 písm. a) až e) aj politická strana, ktorá sa na voľbách zúčastnila, 10 % oprávnených voličov volebného obvodu alebo kandidát, ktorý získal vo volebnom obvode najmenej 10 % voličov.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ preukázal, že vo voľbách starostu obce získal viac než 10 % hlasov voličov, a preto je aktívne legitimovaný na podanie volebnej sťažnosti. Keďže volebná sťažnosť spĺňa všetky zákonom predpísané náležitosti, ústavný súd sa pri jej predbežnom prerokovaní sústredil na preskúmanie jej opodstatnenosti.

1. Všeobecné východiská pre predbežné prerokovanie volebných sťažností

Voľby sú všeobecne akceptovaným demokratickým prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi, resp. presnejšie voličmi, t. j. osobami oprávnenými voliť podľa príslušných volebných prepisov.

Z čl. 129 ods. 2 ústavy vyplýva oprávnenie, ako aj povinnosť ústavného súdu preskúmať na základe volebných sťažností tak ústavnosť, ako aj zákonnosť namietaných volieb.

Podstatou ochrany ústavnosti vo volebných veciach je ochrana základných práv zaručených v čl. 30 ústavy, t. j. predovšetkým aktívneho a pasívneho volebného práva. Ústava garantuje všetkým oprávneným voličom voliť svojich zástupcov do voľbami kreovaných orgánov verejnej moci (aktívne volebné právo), t. j. rozhodovať o personálnom, resp. politickom zložení nimi volených orgánov verejnej moci (čl. 30 ods. 1 ústavy), pričom garantuje tiež všeobecnosť, rovnosť a priamosť volebného práva, ako aj jeho vykonanie tajným hlasovaním (čl. 30 ods. 3 ústavy). Zároveň ústava garantuje predovšetkým prostredníctvom čl. 30 ods. 4 možnosť (právo) občanov, a vo vzťahu k voľbám orgánov územnej samosprávy aj cudzincov s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky (čl. 30 ods. 1 druhá veta ústavy), uchádzať sa o zvolenie do funkcie starostu obce alebo funkcie

poslanca obecného zastupiteľstva za rovnakých podmienok [pasívne volebné právo (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 18/07)].

Pod zákonnosťou volieb do orgánov územnej samosprávy treba rozumieť uskutočnenie volieb v súlade so všetkými dotknutými volebnými predpismi s právnou silou zákona (m. m. PL. ÚS 34/99 alebo PL. ÚS 82/07), pričom podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv dotknutých osôb, ktoré je v konečnom dôsledku porušením volebného práva a jeho princípov (PL. ÚS 20/2011, m. m. PL. ÚS 21/94 alebo PL. ÚS 82/07).

Základným interpretačným pravidlom pre zákony, ktoré bližšie upravujú výkon politických práv, je čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Citované ustanovenie ústavy má priamu spojitosť so všetkými politickými právami vyjadrenými v ústave a svojou povahou ovplyvňuje formovanie politických síl v demokratickej spoločnosti. Slobodná súťaž politických síl nachádza svoje vyjadrenie predovšetkým vo voľbách a je základným predpokladom a podmienkou fungovania demokratického štátu (m. m. PL. ÚS 19/98, PL. ÚS 82/07).

Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže a) vyhlásiť voľby za neplatné, b) zrušiť napadnutý výsledok volieb, c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený, d) sťažnosť zamietnuť.

Právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde uplatní ústavný súd v súlade so svojou stabilizovanou judikatúrou len vtedy, ak k porušeniu volebného zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99).

Nie každé porušenie volebného zákona teda vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy volebného práva uznávané spoločenstvom demokratických štátov. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

Vo všeobecnosti platí, že na to, aby ústavný súd vyhovel volebnej sťažnosti, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, príp. zákonov bezprostredne s nimi súvisiacich, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a sťažovateľom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle voličov (m. m. PL. ÚS 73/07). Dôležitým komponentom volebného súdnictva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

Súčasťou zákonom predpísaných náležitostí volebnej sťažnosti sú aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol uverejnený v zmysle príslušných ustanovení volebných predpisov [v tomto prípade podľa § 45 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“)], platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím volebnej sťažnosti. Preto je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia sťažnosti na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne, prípadne aspoň vysoko pravdepodobné a zároveň sú spôsobilé preukázať tak

intenzívne porušenie zákona o voľbách, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než bol uverejnený (m. m. PL. ÚS 3/2010).

Vychádzajúc z uvedených zásad a kritérií ústavný súd pri predbežnom prerokovaní posudzoval, či by jednotlivé námietky sťažovateľa uvedené vo volebnej sťažnosti v prípade ich preukázania mohli či už jednotlivito alebo spoločne vytvoriť reálne predpoklady na uplatnenie právomoci ústavného súdu podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. vyhlásiť voľby starostu neplatné. Ústavný súd teda posudzoval, či neexistujú dôvody na odmietnutie volebnej sťažnosti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

2. K jednotlivým námietkam sťažovateľa

Z volebnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta

- a) že odporca ponúkal v prípade, ak bude zvolený za starostu, nezamestnaným voličom zamestnanie,
- b) že odporca prostredníctvom iných osôb vyplácal „*rómom*“, ktorí prišli voliť, 5 €,
- c) že odporca preplatil cestovné náklady rómskym spoluobčanom, ktorý pracujú v Českej republike, ak ho prídu voliť.

Pokiaľ ide o prvú námietku sťažovateľa týkajúcu sa prísľubu zamestnania pre voličov, ktorí sú nezamestnaní po nástupe do funkcie starostu, ústavný súd konštatuje, že v podobe, v akej je táto námietka formulovaná vo volebnej sťažnosti (pozri časť I tohto uznesenia), je z hľadiska posudzovania ústavnosti a zákonnosti volieb irelevantná, keďže ide o tvrdenie o aktivitách odporcu, ktoré nepresahujú rámec štandardnej volebnej agitácie a ktoré uplatňujú v zásade všetci kandidáti na volené funkcie v orgánoch územnej samosprávy, pričom ide o námietku, ktorá nesignalizuje porušenie volebného zákona.

Druhá námietka sťažovateľa je založená na tvrdení, že odporca „*kupoval hlasy*“ voličov hlásiacich sa k rómskemu etniku. Obdobný charakter má i ďalšia námietka sťažovateľa, keďže aj tvrdenie o tom, že odporca preplatil cestovné náklady

voličom pracujúcim v Českej republike preto, aby ho prišli voliť, má charakter tvrdenia o poskytnutí „protihodnoty“, t. j. aj v tomto prípade ide v podstate o „kupovanie hlasov“.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že tzv. kupovanie hlasov voličov považuje za najzávažnejšie porušenie pravidiel volebnej kampane, pretože ide o aktivitu na získanie voličských hlasov počas volieb, ktorá zasahuje do samotnej podstaty volebného (aktívneho či pasívneho) práva zaručeného v čl. 30 ústavy. Takéto obmedzenie nesie so sebou také veľké nebezpečenstvo pre slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, že od ústavného súdu vyžaduje veľmi prísne posúdenie (napr. PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 38/07, PL. ÚS 64/07). Podľa názoru ústavného súdu poskytovanie „protihodnoty“ za hlasovanie vo voľbách je protiústavné, lebo účelom aktívneho volebného práva je možnosť účasti na správe vecí verejných, a nie bezprostredný materiálny prospech (PL. ÚS 6/06).

Uvedené právne názory ústavný súd nespochybňuje ani pri predbežnom prerokovaní volebnej sťažnosti sťažovateľa, zároveň však pripomína svoj ustálený právny názor, podľa ktorého v konaní o volebných sťažnostiach znáša dôkazné bremeno sťažovateľ v tom zmysle, že musí neústavnosť a nezákonnosť volieb nielen namietat, ale svoje tvrdenia aj doložiť exaktnými dôkazmi (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 119/07 atď.).

Sťažovateľ v danom prípade preukazoval svoje tvrdenie o kupovaní hlasov vyhláseniami dvoch obyvateľov obce. Odporca toto tvrdenie sťažovateľa vo svojom vyjadrení k volebnej sťažnosti spochybňuje jednak s poukazom na svoje sociálne pomery, ktoré mu zjavne neumožňujú (podľa jeho tvrdenia) vynaložiť náklady na kupovanie hlasov, ako aj s poukazom na to, že sťažovateľom označené osoby sú jeho príbuznými, a preto považuje predložené vyhlásenia len za plnenie „rodinnej povinnosti“. Navyše, jeden zo sťažovateľom označených obyvateľov obce (J. B.) v čestnom vyhlásení predloženom ústavnému súdu berie svoje predchádzajúce vyhlásenie späť, keď tvrdí, že nič vlastnoručne nenapísal o kupovaní hlasov a bol len zneužitý pre účely napadnutia výsledkov volieb. Tvrdenia sťažovateľa o kupovaní hlasov vážne spochybňuje aj čestné vyhlásenie

31 obyvateľov obce hlásiacich sa k rómskemu etniku (pozri časť I tohto uznesenia) a tiež dvoch obyvateľov obce Benkovce, ktorých sťažovateľ navrhol vypočúť ako svedkov.

Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa kupovania hlasov pripomína, že jeho funkcia v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by mal iba na základe špekulatívne formulovaných, resp. nedostatočne podložených námietok a vo svojej podstate nepreskúmateľných tvrdení sťažovateľa podrobne rekonštruovať celý volebný proces vrátane priebehu volebnej kampane (m. m. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 20/2011). Ústavný súd má síce v konaní vo volebných veciach (na rozdiel od iných typov konaní pred ústavným súdom) postavenie „skutkového súdu“, t. j. súdu, ktorý nerozhoduje len na základe dokumentácie a skutkových tvrdení predložených účastníkmi konania, ale súdu, ktorý môže na účely objektívneho zisťovania skutkového stavu vykonať aj dokazovanie v prípadoch, ak to považuje za potrebné a účelné v záujme preukázania skutkových tvrdení účastníkov konania. Zároveň treba ale pripomenúť, že ani v konaní vo volebných veciach ústavný súd nie je „vyšetrovacím orgánom“, ktorý zisťuje (môže zisťovať) skutkový stav metódami a spôsobmi charakteristickými pre prácu orgánov činných v trestnom konaní. Jeho úlohou je predovšetkým zvážiť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími konkrétnymi okolnosťami posudzovanej veci a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci aj ďalšie dokazovanie, alebo vyvodí v predmetnej veci právne závery len na základe tvrdení predložených účastníkmi konania.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd na preukázanie jeho tvrdení vypočul dvoch ním označených obyvateľov obce, z ktorých obaja prostredníctvom už predloženého čestného vyhlásenia popierajú tvrdenia sťažovateľa a naopak ho obviňujú z porušenia volebného moratória. Za daných okolností ústavný súd nepovažuje za účelné vykonať dokazovanie výsluchom sťažovateľom označených osôb o to viac, že sám sťažovateľ označuje tieto osoby za „lahko ovplyvniteľné“.

3. Závery

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatuje, že námietky formulované vo volebnej sťažnosti sú zjavne nedostatočné na to, aby ústavný súd mohol v kontexte so všeobecnými východiskami, ktoré uplatňuje pri predbežnom prerokovaní volebných sťažností, rozhodnúť o jej prijatí na ďalšie konanie, pretože ich dôkazná hodnota zjavne nepostačuje na to, aby ústavný súd mohol v ďalšom štádiu konania v súlade s návrhom sťažovateľa uplatniť svoju právomoc podľa § 63 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, t. j. vyhlásiť voľby starostu obce Benkovce konané 27. novembra 2010 za neplatné.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol volebnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2011